

Oslo 31.3.2001

HØRING - Forsikringssselskapers innhenting, bruk og lagring av helseopplysninger.

Generelt.

Den Norske Aktuarforening avgir med dette høringsuttalelse om forsikringssselskapers innhenting, bruk og lagring av helseopplysninger, utsendt til høringsinstansene i brev av 4. desember 2000.

Den Norske Aktuarforening er en frittstående, uavhengig profesjonsforening som er åpen for alle som har aktuarutdannelse og personer med tilsvarende kvalifikasjoner. Foreningens formål er å fremme utøvelsen av aktuarfaget og medlemmenes felles interesser, slik dette er nærmere utdypet i formålsparagrafen. Ved siste årsskifte hadde foreningen 216 medlemmer. Praktisk talt alle aktuarer som har arbeidet med forsikringsfaglige spørsmål noen år, er medlemmer av foreningen.

Aktuarforeningen finner det naturlig å begrense sin høringsuttalelse til å omfatte spørsmål der aktuarene ut fra sin utdanningsmessige bakgrunn og faglige virkeområde har en særlig kompetanse. I all hovedsak gjelder dette forsikringstekniske spørsmål, mens spørsmål av mer politisk karakter kommenteres bare i den utstrekning vi anser at de reiser tekniske problemstillinger.

Prinsipielle synspunkter.

En grunnforutsetning for privat forsikringsvirksomhet er at forsikrings søker og selskap har tilgang til den samme informasjonen om den risiko selskapet skal overta. For livsforsikring er dette informasjon om forsikredes helse. Enhver annen situasjon vil bety at forsikrings søker kan spekulere mot selskapet. Premiefastsettelse og risikoselektering må bygge på de opplysninger som er kjent på det aktuelle tidspunkt når forsikringsavtalen inngås. Fravikes dette prinsipp blir det en ubalanse mellom premieinnbetaling og erstatningsutbetaling. Det må være en forutsetning at alle relevante opplysninger må fremskaffes ved inngåelse av forsikringsavtaler.

Det sier seg selv at den premien aktuaren har fastsatt er lite verdt dersom det viser seg at risikovurderingen er gjort på feil grunnlag. Forsikrings selskapet kan da risikere å sitte med et skjevt utvalg i forhold til hva de har tatt seg betalt for.

Når det gjelder lovfestede obligatoriske forsikringer vil ikke balanse i informasjonen være like viktig, fordi alle må tegne forsikring. Dermed vil risikovariasjonene utjevnes og man kan begrense informasjonsmengden.

En annen forutsetning er at det norske regelverk ikke må være strengere enn det regelverk utenlandske selskaper praktiserer primært i Norge, men også i utlandet. Det kan medføre at norske selskaper er forhindret fra å innhente helsemessig informasjon som utenlandske selskaper kan innhente, og på denne måte avslå risiki som norske selskaper ikke gis mulighet for å avdekke.

Utvalget kommer så vidt innom problematikken med FAL § 13.4, annet avsnitt. Aktuarforeningen vil påpeke det urimelige ved at forsikringsselskapet ved uføreytelser ikke kan påberope seg ansvarsfrihet i de tilfelle kunden klart har misligholdt sin opplysningsplikt. Dette forhold bør etter foreningens mening vurderes på nytt.

Fra et aktuarielt synspunkt vil en eventuell ny risikovurdering basert på innkomne helseopplysninger som fremkommer i forbindelse med en erstatningsbehandling, kunne foretas etter vel innarbeidede forsikringstekniske prinsipper. I denne sammenheng tenkes det på opplysninger som var kjent av den forsikrede når forsikringen ble inngått, men som forsikringsselskapet ikke fikk vite om.

Det er hyppige og stadige endringer i kunnskap om helserisiko i takt med medisinsk utvikling. Billedet er svært lite statisk, og det blir etter Aktuarforeningens oppfatning for snevert å lage begrensingsregler som et flertall i dag kan se som fornuftige, når behovet for begrensninger kan endre seg raskt over tid. Vårt prinsipielle syn er at det til enhver tid vil være opp til selskapene å fastlegge de spørsmål de finner nødvendige for å overta risiko. Det er i utredningen ikke påvist at de selvpålagte regler som benyttes av de fleste selskaper i dag er uheldige. Behovet for å lovregulere detaljregler for hva man kan spørre om synes derfor uhensiktsmessig og unyttig.

Utredningen er svært utradisjonell ved at det ikke foreligger noe materiale som sier at forsikringssøkere er misfornøyd med dagens praksis. I så måte blir resultatet av utredningen temmelig tilfeldig, ved at man foreslår et regelverk for noe det trolig ikke er behov for å lovfeste. Dette kommer klart til uttrykk i dissenser og merknader, som er usedvanlig stort og sprikende.

Sammenfattet er Den Norske Aktuarforenings syn:

- Helseopplysninger må være symmetriske for forsikringssøker og forsikringsselskap, dvs at begge parter må ha lik adgang til opplysninger.
- Helseopplysninger må være symmetriske for selskaper i Norge og i utlandet, dvs norske selskaper må ha lik adgang til opplysninger som utenlandske selskaper. Økt konkurranse og internasjonalisering intensiverer dette kravet.
- Helseopplysninger, både angitt ved antall spørsmål og typen spørsmål bør fastlegges av aktørene i markedet. Konkurransen vil bestemme den optimale løsning.
- Helseopplysninger bør ikke reguleres eller begrenses ved lov med mindre det er avdekket behov for lovfesting. Lovfesting vil vanligvis medføre et brudd på partenes likhet til opplysninger.

Om utvalgets forslag.

Aktuarforeningen vil spesielt omtale følgende punkter:

Det Internasjonale rammeverket - Kapittel 7.

Lekkasjeproblemet kan etter hvert bli stort, og dette vil kunne påvirke prising av forsikringer innenlands. Aktuarforeningen støtter her utvalgets mindretall.

Kapittel 9.

Innhenting av opplysninger - 9.4.2. s 57 , 15.2.2.5

Selskapene må ha anledning til å spørre om ting det mener er av betydning for helsebedømmelsen. Formålet må være å sikre at informasjon som gir et godt bilde av helsesituasjonen, og som derfor gir et godt grunnlag for å foreta en seriøs risikovurdering, kan gis. Dette er i tråd med flertallets innstilling i utvalget.

Tidsbegrensninger - 9.5.2 s. 59 , 15.2.2.6

I prinsippet ønsker Aktuarforeningen ingen grense. Å fremfinne opplysninger er i praksis ikke problem hvis man får informasjon om hendelsen. Folk husker alvorlige hendelser i livet, som er det man er på jakt etter. Vi støtter her mindretallet i utvalget som mener at dette vil regulere seg naturlig i bransjen.

Særlig følsomme spørsmål - 9.5.3 s. 59 , 15.2.2.5

Begrensninger i å be om opplysninger om særlige personlige forhold er Aktuarforeningen imot. En del hendelser av særlig følsom karakter kan nettopp være slik at de kan gi opphav til fysisk eller psykisk sykkelighet som i enkelte tilfeller ender ut i uførepensjon. Aktuarforeningen støtter også her utvalgets mindretall i at dette kan bli vanskelig å praktisere ensartet. Videre mener Aktuarforeningen at dette også vil bidra til å sette norsk regelverk i en særstilling i forhold til de øvrige EU/EØS-landene.

Opplysninger ved særlig høye summer – 9.5.6 s. 62 , 15.2.2.12.

Aktuarforeningen støtter her utvalgets flertall i at særhensyn må gjøres gjeldende ved særlig høye forsikringssummer. Ved særlig høye forsikringssummer kreves reassuranse for å kunne overta risikoen. Slik reassuranse fås i praksis kun kjøpt i utlandet. Kravet til helseopplysninger ved reassuranse av store risiki i utlandet er større en vanlige helseopplysninger ved tegning av standard forsikringer. Dette forhold tilsier at norske selskaper er ekskludert fra å dekke høye forsikringssummer, hvis de ikke får adgang til å innhente slik informasjon.

Kontraheringsplikt - 9.8 s. 65, 15.2.2.14

Et flertall i utvalget går inn for kontraheringsplikt for privat næringsvirksomhet, hvis selskapet ikke begrunner sitt avslag godt nok. Aktuarforeningen tar sterkt avstand fra et slikt synspunkt bl.a. på grunnlag av frivillighetsprinsippet. Det er en frivillig beslutning om man vil kjøpe individuelle forsikringsavtaler. Denne frivilligheten må også gjelde forsikringsselskaper som driver privat næringsvirksomhet. Aktuarforeningen støtter her mindretallet i utvalget.

Gentesting – 9.9.4 s. 69 , 15.2.2.7

Aktuarforeningen er enig med flertallet i dets forslag og kommentarer, se spesielt de to siste avsnitt av 9.9.4 . Spesielt fremheves forslaget om at den generelle regelen om bruk av genetisk informasjon ikke skal gjelde i forsikringssammenheng. Jfr. også våre Prinsipielle synspunkter.

Livsstilsopplysninger ved tegning - Kapittel 10.

Aktuarforeningen er enig i utvalgets konklusjon – at dagens ordning der selskapene selv vurderer hvilke risikovurderinger de vil gjøre innenfor en viss ramme, bør videreføres. (Jfr. også vår kommentar til 9.4.2).

Med vennlig hilsen

Den Norske Aktuarforening

Tor Eivind Høyland
(formann)